

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОНСУЛЬТУВАННЯ

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “31” серпня 2020р.

м. Івано-Франківськ – 2020р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи консультування
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	2 / 4
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 32 год. Семінарські заняття – 42 год. Самостійна робота – 106 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета: полягає у створенні умов для засвоєння студентами цілісної системи знань на основі наукового підходу до практики консультування; в ознайомленні з основними параметрами процесу консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на характер протікання консультативного процесу; в отриманні базових умінь і навичок, необхідних консультантові в практичній діяльності; у формуванні та розвитку професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців в галузі соціальної роботи.

Завдання:

- знайомство з основними теоретичними уявленнями про консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом дисципліни;
- формування уявлень про клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням;
- знайомство з професійними вимогами, що висуваються консультанту;
- вивчення основних методів, прийомів і технік консультування;
- вивчення форм і видів цілеспрямованого психологічного впливу в консультуванні;
- ознайомлення з методом і навичками ведення консультативної бесіди;
- розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу (в тому числі консультативної бесіди).

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних

теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання

РН-3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН-6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН-9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

РН-13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН-17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

PH-22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

PH-23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Консультування як вид психологічної допомоги	Розуміти поняття консультування та його зв'язок з психотерапією і психокорекцією. Знати мету та завдання консультування. Дотримуватися принципів консультування. Знати сфери застосування консультування та його види.	Аналіз наукових джерел, питання для обговорення, тести.
2.	Напрями психологічного консультування	Знати і розуміти напрями психологічного консультування: психо-аналітичний (психоаналіз як теорія особистості. Структура особистості. Основні техніки); гуманістичний напрям (особистісно-центроване консультування. Гештальт-консультування. Трансактний аналіз у консультуванні); біхевіористичний (практика поведінкового консультування. Консультування реалізмом); когнітивний напрям у психологічному консультуванні.	Презентація, робота з 3 науковими джерелами, питання для обговорення.
3.	Професійні вимоги до особистості консультанта	Розуміти особистість консультанта як основну складову процесу консультування. Знати вимоги до консультанта, комунікативні техніки та засоби його впливу, етику поведінки та	Питання для обговорення, індивідуальні завдання, написання есе.

		професійний етикет консультанта. Розуміти вербальну і невербальну поведінку консультанта.	
4.	Організація і методика консультування	Знати вимоги до організації і проведення консультативної бесіди. Вміти організувати процес консультування. Знати структуру процесу консультування. Виділяти особливості першої зустрічі.	Підготовка до дискусії на тему: «Перенесення і контрперенесення та їх вплив на контакт із клієнтом під час бесіди.
5.	Методи консультування	Знати технологію ведення бесіди, вимоги до організації і її проведення. Виділяти особливості контакту консультанта із клієнтом під час бесіди. Розуміти вербальний і невербальний консультативний контакт. Знати особливості проведення інтерв'ю у психологічному консультуванні.	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання психологічних задач.
6.	Спеціальні проблеми психологічного консультування	Розуміти проблеми з якими найчастіше звертаються клієнти в психологічну консультацію. Знати класифікацію проблем клієнтів. Вміти виділяти особливості консультування тривожних клієнтів, клієнтів з фобією і страхом, вороже налаштованих, агресивних клієнтів, невмотивованих та клієнтів з підвищеними вимогами.	Питання для обговорення, аналіз і розв'язання психологічних задач.
7	Особливості консультування клієнтів із вадами саморегуляції	Знати особливості психоконсультування клієнтів із вадами саморегуляції: плачучі клієнти, клієнти, що переживають провину, клієнти з істеричною поведінкою, obsesivні клієнти, клієнти з параноїдальними розладами,	Питання для обговорення, проблемні ситуації.

		клієнти з шизоїдними розладами, клієнти з асоціальною поведінкою, клієнти з алкогольною залежністю, клієнти з сексуальними потребами.	
8.	Особливості консультування клієнтів у кризових станах	Знати особливості психоконсультування клієнтів із психосоматичними розладами, клієнтів із депресією, клієнтів при переживанні втрати, клієнтів з неадекватною поведінкою, з тривожною поведінкою, клієнтів із страхом і фобіями, з клієнтами – жертвами зґвалтування.	Питання для обговорення, аналіз і розв'язання психологічних задач, тести.
9.	Зміст і організація консультування з приводу подружніх проблем	Знати основні проблеми консультування подружніх пар. Визначати особливості консультування у роботі з подружньою парою з приводу сексуальних проблем. Проводити індивідуальне психоконсультування, консультування при розлученні, консультування батьків. Визначати труднощі взаєморозуміння. Здійснювати корекцію стосунків батьків і дитини.	Питання для обговорення, аналіз і розв'язання психологічних задач, тести

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Індивідуальне заняття	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Семінарські заняття		4		4		4		4		4		5						25
Самостійна робота																5		5
Індивідуальні завдання													20					20
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		4		4		4		4		4		5		20		5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Алімов О. Ф. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах: навчальний посібник. Х.: УЦЗУ, 2008. 122 с. 2. Антонова Н. В. та ін. Консультування і коучинг персоналу в організації : підручник та практикум для бакалавриата та магістратури / за ред. Н. В. Антонової, Н. Л. Іванової. М. : Видавництво Юрайт, 2019. 370 с. 3. Буленко Т. В. Діагностика особистості в практичній діяльності психолога / Т. В. Буленко, М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко. Луцьк : [б. в.], 1996. 312 с. 4. Буллах І. С. Бушай І. М., Кузьменко В. У., Помиткін Е. О., Алексєєва Ю. А. Консультативна психологія: підручник. Вінниця: Нілан, 2014. 484 с. 5. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування : навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с. 6. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. К. : Четверта хвиля, 2004. 256 с. 7. Васьківська С. Психологічний запит клієнта. <i>Психолог</i>. 2007. Січ. (№ 4). С. 17–18. 8. Гребінь Л. О. Особливості практики надання психологічної допомоги пораненим військовослужбовцям. <i>Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій</i>: методичний посібник. К.:ТОВ Видавництво «Логос», 2015. 207 с. 9. Євдокимова Н.О., Опанасенко Л.А, Іванцова Н.Б. Психологічні основи професійного консультування: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2015. 384 с. 10. Зварич І.М., Панок В.Г., Чаплак Я.В., Чернописький О.М. Основи психологічного консультування: навч.-метод. Посібник. Видання 2-ге стереотипне. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 272 с. 	

11. Комарова Н. М. Особливості консультативної роботи з сім'ями, які виховують біологічно нерідних дітей. *Соц. працівник*. 2006. Серп. (№ 15). С. 14–31.
12. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
13. Кулик І.В. Основи консультування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР. 2018. 92 с.
14. Кулик І.В. Психологічне консультування у діяльності соціального працівника. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 65-68
15. Кулик І.В. Соціальне та психологічне консультування як складові професійної діяльності в галузі соціальної роботи. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. Л.П. Мельник, В.І.Снівака*. Вип. XXXVI. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори – 2006, 2016. С. 129-137.
16. Лісова О. С. Психологія суїцидальної поведінки. Чернівці : АНТ Лтд, 2004. 233 с.
17. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навчальний посібник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.
18. Мельник Л. А. та ін. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
19. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.
20. Панок В.Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник/ В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андрєєва / за заг.ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 384 с.
21. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
22. Рябченко В. Психологічна консультація. Інформація про роботу з очною, заочною та дистанційною формами проведення. *Психолог*. 2007. Квіт. (№ 13/15). С. 71–73.
23. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III - IV рівнів акредитації / Раїса Петрівна Федоренко, Катерина Іванівна Шкарлатюк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 199 с.

24. Федоренко Р.П. Практикум з психологічного консультування: Навчально-методичний посібник. Луцьк: Вежа, 2005. 105 с.
25. Федоренко Р.П. Психодіагностична практика в клініці: Навчально-методичний посібник. Луцьк: Вежа, 2010. 234 с.
26. Федоренко Р.П. Психологія молоді сім'ї та сімейна криза: монографія. Луцьк: Вежа, 2007. 195с.
27. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. Луцьк: Вежа, 2011. 234 с.
28. Харченко С. Я., Краснова Н. П., Юрків Я. І. Соціально-педагогічне консультування : навчальний посібник. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 403 с.
29. Хомич Г.О., Ткач Р.М. Основи психологічного консультування: Нав. посіб. К.: МАУП, 2004. 152 с.
30. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Професіонал, 2007. 544 с.
31. Чудава Н. В., Шулдик Г. О. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2013. 352 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач	Кулик Іванна Василівна
Контактна інформація викладача	+380677047023 ivanna.kulyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності.

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: <ul style="list-style-type: none"> – Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ
--------------------------	--

	<p>«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <ul style="list-style-type: none"> – Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час занять	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>

Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. За рішенням кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus .

Викладач

Кулик І.В.